

Vuslata Beş Kala Gidip de Dönmeyenler

ERTUĞRUL

Erdoğan ŞİMŞEK

Harp Sanat©

www.harpsanat.com

kitap@matbumedya.com

0850 304 22 03

Yayıncı Sertifika No 28740

Genel Müdür: Emrah Çelik

İşletme Koordinatörü: Muhammed Yurt

Yayın Yönetmeni: Dr. Hakan Özkütükçi

Yayın Koordinatörü: Murat Şerefoglu

Son Okuma: Hüseyin Özdemir

Mizanpaj Tasarım: Emir Tali

Kapak Tasarım: Efe Bozkurt

1. Basım, İstanbul, Aralık 2024

ISBN: 978-625-9940-36-6

Matbu Ajans / İstanbul

Matbaa Sertifika No: 48138

Harp Sanat Yayınevi tarafından baskıya hazırlanan
eserlerin hukuki sorumluluğu tamamen yazara aittir.

Vuslata Beş Kala Gidip de Dönmeyenler
ERTUĞRUL

Erdoğan Şimşek

HARP SANAT YAYINEVİNİN YAYIN ESASLARI

Harp Sanat Yayınevi, şanlı Silahlı Kuvvetlerimizde yıllarca görev yapmış olan emekli bir subay tarafından ülkemizdeki askeri tarih çalışmalarına katkı sağlamak için 2021 yılında kurulmuştur. Bilimin ışığını rehber edinen yayınevimiz, Atatürkçü bir çizgide, bağımsız yayıncılık faaliyetlerinde bulunmayı temel ilke edinmiştir. Yayınevimiz, yayımlayacağı nitelikli eserlerle ülkemizde askeri tarih alanında hissedilen eksikliği gidermeyi amaçlamaktadır.

Bilindiği üzere toplumların tarihi incelendiğinde askerlikle ilgili hususların siyasi, sosyal ve kültürel alanlara doğrudan veya dolaylı etkilerinden söz edildiği görülmektedir. Bu etkilerin tespit ve değerlendirmesinin, günümüze ve hatta geleceğe bakan yönlerinin ortaya konulmasının fert ve devlet ölçeğindeki gelişime önemli katkılar sağlayacağı üzerinde durulmaktadır.

Sosyal bilimlerde askerî konulara ağırlık veren çalışmalar, Birinci Dünya Savaşı sonrasında önem kazanmaya başlamıştır. Zamanla genel tarih araştırmaları içinde kendine özgü bir anlayışa dönüşerek askerî tarih adı altında toplanan bu alandaki çalışmalar, Batı'da 21. yüzyılda büyük bir hız kazanmışsa da Türkçe literatürde ne yazık ki henüz arzu edilen seviyeye ulaşamamıştır.

Karakter ve kültür kodlarımızda var olan askerliğe ve ona dair çalışmalara ivme kazandırılarak bu alandaki eksikliğin nitelikli eserlerle giderilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Aksi hâlde bu boşluğun

akademik olmayan, ideolojik birtakım amaçlarla, bilgi ve belgeye dayanmayan yorumlarla ve popülist eserlerle doldurulması başka sorunları da beraberinde getirecek, ortak tarih bilincinin oluşumuna zarar verebilecektir.

Yayınevi olarak bu bilinçle, imkânlarımız nispetinde faydalı çalışmalar ortaya koymayı arzu ediyoruz. Bu alandaki akademisyen ve yazarlarla koordineli çalışmalar yürüterek akademik, tarafsız ve güvenilir kaynaklardan oluşan yerli ve yabancı nitelikli eserlerle okuru buluşturmak istiyoruz. Kuramsal kaynaklardan edebî eserlere kadar geniş bir yelpazede yapacağımız yayınlarla, askerliği meslek olarak benimseyenlerin yanında askerî tarihe ilgi duyan herkese hitap eden akademik ve edebî eserler ile başvuru koleksiyonu oluşturmaya çaba sarf edeceğiz.

Tarihin tozlu raflarında unutulmaya yüz tutmuş, sandıklarda kitli kalan hatıraların, yazma eserlerin, baskısı tükenmiş kitapların; Yükseköğretim kurumlarında büyük emekler verilerek hazırlandık-tan sonra atıl kalan değerli çalışmaların gün yüzüne çıkarılması için atacağımız adımlarla, bu türdeki yayınların ve disiplinler arası müşterek akademik çalışmaların artmasında teşvik edici bir rol üstlenmek istiyoruz.

Askerlik mesleğinin ilgi sahası içinde önemli bir yer tutan yönetim, liderlik, strateji ve organizasyon konularıyla yeni modellere ilham verecek çalışmaları okurla buluşturmayı da hedefliyoruz.

Askerî geleneklerin oluşturulması, geliştirilmesi ve sürdürülmesi amacıyla özellikle tarihe mal olmuş komutan ve stratejistlerin düşünce ve tecrübelerinin sonraki nesillere aktarılmasına hizmet edecek biyografi ve hatıratlarının yanında tenkit ve kritiklerini yayınlamayı amaçlıyoruz.

Harp tarihinin konuları dışında kalan ancak yazarı veya işlediği konu itibarıyla daha çok sosyal tarihin ve edebiyatın alanına giren eserlerin yayınlanmasının da önemli bir boşluğu dolduracağına inanıyoruz.

Her safhasını akademik bir titizlikle takip edeceğimiz, editörlük çalışmalarına önem vereceğimiz yayınlarımızda Türk Dil Kurumunun Yazım Kılavuzu'nda belirtilen esaslar çerçevesinde hareket edeceğiz.

Faydalı olabilmek niyet ve gayretiyle...

YAYINEVİNİN NOTU

Harp Sanat Yayınevi olarak askerî tarih hakkında kaleme alınmış telif eserler, hazırlanan çeviri metinler (Osmanlıcadan) ve yabancı dillerden yapılan çevirilerin yanı sıra telif hakkı bitmiş nitelikli eserleri yayımlamayı da amaçlamaktayız. Bu bağlamda Helmuth von Moltke, Colmar Von Der Goltz, Kazım Karabekir, Fevzi Çakmak, Arif Baytın, İsmail Hakkı Berkok ve Ziya Yergök gibi komutanlar; Ebubekir Hâzım Tepeyran, Mahmut Esat Bozkurt ve Süleyman Kâni İrtem gibi devlet adamları; Eyüp Sabri Akgöl ve Suphi Nuri İleri gibi siyasetçiler ile Ali Haydar Alpagut, Fevzi Kurtoglu, Rıza Çavdarlı ve Sadettin Nüzhet Ergun gibi araştırmacılara ait eserleri de peyderpey yayımlamayı hedeflemekteyiz.

Bahsedilen eserlerin önemli bir kısmı 1930’lu ve bir kısmı ise 1940’lı yıllarda yayımlanmıştır. Bu dönemde basılan kitaplar -yaşanan alfabe değişikliği sebebiyle- hem imla kuralları konusunda yaşanan karışıklık hem de baskı tekniklerindeki yetersizlikten dolayı dilsel ve görsel olarak birtakım kusurlarla malul olduğu bilinen bir gerçektir.

Çok nitelikli kitaplar dâhil hemen hemen hepsinde görsel bakımdan (mizanpaj) tekdüzelik hâkimdir. Kitaplardaki “konuşma cümleleri, alıntılar, iç sesler vb.” genellikle punto büyüklükleri eşit olan aynı fontlarla yazıldığından, ilgili kısımların nereden başlayıp nerede bittiğini fark etmek ancak dikkatli okumalar sayesinde mümkün olabilmektedir. Yeniden yayımladığımız eserlerde bu sorunu gidermek için şu tasarruflarda bulunduk:

1. Birkaç cümleden oluşan (bir paragraf oluşturacak kadar uzun olan) konuşma cümleleri ve alıntıları -karşılıklı konuşma arz etmiyorsa- ana metinden bir punto küçük ve soldan bir birim içeride, çift tırnak içerisinde müstakil olarak -yani ayrı bir paragraf olacak şekilde- yazdık.
2. Çift tırnaklı ifadeler içerisinde ayrıca vurgulanması düşünülen kelime ve cümleleri ise tek tırnak içerisinde gösterdik.
3. Güncelliğini yitirdiğini düşündüğümüz kelimelerin anlamlarını metin içerisinde vermeyi tercih ettik. Bunun için kelimenin ilk geçtiği yerde köşeli parantez içinde ve köşeli parantez işareti ile birlikte kelimenin anlamını ana metinden iki punto küçük yazdık. Böylelikle kelimenin anlamını bilenlerce metnin bölünmeden okunmasını sağlamaya çalıştık. Söz konusu kelime metinde birçok yerde geçiyorsa belirli aralıklarla birkaç kez aynı şekilde anlamını verdik. Eğer anlamı bilinmeyen kelime sayısı daha fazla ise kelime anlamları metin içerisinde değil dipnotlarda gösterdik.
4. Kitap, dergi, ansiklopedi, gazete isimlerini italik olarak yazdık. Gazete, dergi isimlerinin orijinalinde gazetesi, dergisi gibi kelimeler yoksa bu kelimeler küçük harfle ve düz olarak, ismin orijinalinde varsa italik ve baş harfi büyük olarak yazdık.
5. Dipnotları, ana metinden iki punto küçük ve ana metinle aynı yazı tipinde yazdık.
6. Cümle ya da paragraf içindeki -yani müstakil olmayan- konuşma cümlelerini çift tırnak içinde ve ana metinle aynı punto ile yazdık.
7. Karşılıklı konuşma cümlelerini alt alta, soldan bir birim içeriden ve başında konuşma çizgisi (uzun çizgi) olacak şekilde ve ana metinden bir punto küçük olarak yazdık.

8. Konuşma cümlelerine dâhil olmayan kelimeler (dedi, ekledi, ilave etti, söyledi vb.) ile konuşma cümlelerinin arasına virgül koyup bunları ana metinle aynı puntoyla yazdık.

9. “İç ses” türündeki konuşmaları ana metinle aynı büyüklükte ve italik olarak yazdık.

10. Köşeli parantez içinde yaptığımız -ana metne ait olmayan- ilaveleri ana metinden bir punto küçük olarak yazdık. Bunlar şiir açıklamaları gibi uzun olabileceği gibi cümledeki anlatım bozukluğunu gidermek için ekleme ihtiyacı hissettiğimiz bir kelime/kelime grubu da olabilir.

11. Kelimelerdeki “inceltme, kesme” işaretleri için Türk Dil Kurumunun güncel *Yazım Kılavuzu*’nu esas aldık.

12. Tarihî kaynaklarımızın genel itibarıyla Arap harfli metinlere dayalı olması nedeniyle kaynaklara gitmek isteyen okurların işini kolaylaştırmak ve akademik çalışmalarda takip edilen imla anlayışıyla uyumu sağlamak için tarihî şahsiyetlerin isimlerinin yazımında *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*’nin (TDVİA) imlasını esas aldık. Böylece isimlerin sonundaki “t”leri “d” olarak (Mehmet => Mehmed gibi); “p”leri “b” olarak (Recep => Receb gibi) yazdık. Yine Hayrettin => Hayreddin gibi. Keza isimlerdeki uzatma ve inceltme işaretlerinin kullanımında TDVİA’nın imlasını esas aldık. Mesela Pîrî, Kanûnî gibi.

13. -oğlu, -zade kelimelerini kendisinden önce gelen isimle birleşik yazdık. Mesela Müezzinoğlu Ali Paşa, Ömeroğlu Turhan Bey gibi.

Bu ölçütlere göre yeniden yayımlayacağımız eserlerin kültür hayatımıza katkı sağlamasını temenni ediyoruz.

ÖN SÖZ

Bu roman tarihî bir olaydan, Ertuğrul fırkateyninin Japonya seyri-
ne gönderilmesinden ve Ertuğrul fırkateyni Süvarisi (Komutanı)
Yarbay Ali Bey'in, eşi Ayşe Hanım'a yazdığı sevda kokan mektup-
lardan esinlenerek kurgulanmıştır. Ertuğrul fırkateyninin Japon-
ya'ya gönderilme nedenleri, gönderilme şekli ve dönüş yolunda
kayalıklara çarparak batış serüveni tarihi belgelere dayanılarak ya-
zılmış olup romanda asıl ismi geçenlerin hayat hikâyeleri ve mek-
tuplar tamamen kurgudan ibarettir.

Bu romanda bir sevda masalı okuyacaksınız. Yarbay Ali Bey
ve eşi Ayşe Hanım'ın mum alevi olan aşk yerine güneş gibi olan
sevdayı nasıl yakaladıklarını ve iliklerine kadar nasıl yaşadıklarını
göreceksiniz.

Ertuğrul'un romanını okurken gemi ile seyre çıkacak, fırtına-
larla boğuşacak, hasreti yudumlayacak, Yarbay Ali Bey'in eşi Ayşe
Hanım'a yazdığı mektuplardaki aşkı, sevdayı hissedecek, gurbetin
hüznünü yaşayacak ve onlarla birlikte gözyaşı dökceksiniz.

Romanı okurken Osmanlı'nın son döneminden bir kesiti gö-
recek, kurtlar sofrasındaki post kavgasına şahit olacaksınız. Böyle
zor bir dönemde bir harp gemisi olan Ertuğrul fırkateyninin İstan-
bul'dan Japonya'ya gönderilmesinin ülke tanıtımı ve propaganda
açısından ne denli önemli ve denizciliğin ne kadar zor ve fedakârlık
isteyen bir meslek olduğuna şahit olacaksınız.

Romanda adı geçen denizcilik terimleri ve bazı tanımlamaları
metinde dipnot olarak bulacaksınız.

İTHAF

Bu romanı;

İkizlerin (Fuat Mert ve Suat Berk) annesi, sevgili eşim Funda Hanım'a,

İlk öğretmenim Cengiz Taştan Bey'e (Ruhu şad olsun!),

1889 yılında İstanbul'dan Japonya'ya gönderilen ve gurbetin son demlerinde, dönüş yolunda vuslata beş kala, Japon sularında yakalandığı fırtınada kayalıklara çarparak batan Ertuğrul firkatey-ninde şehit olan 527 fedakâr ve cefakâr denizcimize (Ruhları şad olsun!)

ithaf ediyorum.

On dokuzuncu yüzyılın son çeyreği... İstanbul'dayız, sene 1889.

Bir tarafta 93 Harbi'nin (1877-78 Osmanlı-Rus Harbi) yaralarını sarmaya çalışan Osmanlı Devleti; diğer tarafta devletin verimli taşına toprağına karşı iştahı kabarmış, Şark Meselesi'ni¹ halletmek için yarışa girmiş diğer devletler... Tam bir kurtlar sofrası.

Devleti Ruslarla harbe sokanlar, içeride kendi soframızda beslenenlerin oyunlarının kurbanı olduklarının farkında olmadıkları gibi içeride yaptıkları hesabın dışarıdakilerin hesaplarıyla aynı olmadığını da farkında değillerdi. On bir yıl önce Osmanlı Devleti'ni Ruslarla harbe sokanlar, ortada içinden çıkılmaz bir sorun bırakıp aradan çekilmişlerdi. Şimdi Beyrut'taki ağladığı zaman İstanbul'daki tarafından, Makedonya'daki bir ah çektiği zaman Mısır'daki tarafından duyuluyor ve hissediliyordu.

On dokuzuncu yüzyılın son çeyreği... İçeride, sanayilerini kurmuş ve geliştirmiş olanlara yetişme çabalarının olduğu, düşüncelerin sesli olarak dile getirilmesi için devletin her kademesinin basamak taşı olarak kullanıldığı, bunun yeterli olmadığı durumlarda hareketlerin sokaklara taşındığı, yeni oluşumlar ve yapılanmaların ortaya çıktığı sancılı ve buhranlı bir dönem yaşanıyordu.

¹ İlk kez Viyana Kongresi'nde (1815) dile getirilen ve Osmanlı Devleti'nin önce Avrupa'dan sonra da Anadolu'dan kovularak Türklerin Orta Asya'ya sürülmesini hedefleyen büyük projedir.

Ve üç kıtanın kalbinin attığı, gözyaşlarının sel olduğu, yaralar-
dan tabiplerin el çektilirmeye çalışıldığı, bülbüle gam düştüğü yer
olan İstanbul'dayız.

İstanbul, sene 1889...

Güneş Sultanselim'e veda edip yerini alacakaranlığa bırakırken
başı öne eğik, gideceği yeri ezberden yürüyen, yolda kendisine se-
lam verip hâlini hatırını soranları bile fark edemeyen Binbaşı Ali
Bey ancak Neyyire'nin "Kim o?" deyişi ile eve gelip kapıyı çaldığı-
nın farkına varabildi.

Kapının ardındaki Neyyire'nin heyecanlı sorusuna Ali Bey'in
verdiği cevabın içerisindeki cümlede daha bir hafta önce kullandığı
kelimelerden eser yoktu:

"Neyyire, tatlım benim baban."

Neyyire'nin duymak istediği cevap bu değildi.

"Yok canım! Babam olduğunu nereden bileyim?"

Neyyire'nin kızgın ses tonunun perde arkasında Ali Bey'e karşı
derin bir sitem yatıyordu.

"Tatlım şaka yapmanın sırası mı şimdi? Hem kapıyı açmadan
kim olduğumu bilemezsin ki!"

"Hayır, babam olsaydın dünyanın en tatlı kızının babası geldi,
aç kapıyı, derdin."

Ali Bey'in Neyyire'ye laf yetiştirmeye hiç niyeti yoktu. En iyisi
durumu geçiştirmek için alttan almaktı.

"Peki peki, dünyanın en tatlı kızının babası geldi, aç kapıyı."

Neyyire inatlaşmayı bırakıp kapıyı açtığı anda Binbaşı Ali Bey
neye uğradığını şaşırdı. Neyyire, az önceki kızgınlığını ve sitemini
bir tarafa bırakıp babasının üstüne öyle bir atladı ki Binbaşı Ali
Bey'in sağ omzundaki apoletiyile² birlikte üniformasının üzerinde-
ki altın sarısı düğmelerden bir iki tanesi kopup yere düştü.

² Subay üniformasında rütbe işaretlerinin omuzlarda konulduğu parça, ispalet.